

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять для здобувачів
ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри цивільного,
господарського права та процесу
Протокол № 2 від «02» вересня 2019 року

Чернігів ЧНТУ 2019

Право інтелектуальної власності. Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання / Укл.: Стрілець О.М. - Чернігів: ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ. - 2019. - 36 с.

Укладачі: СТРИЛЕЦЬ ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного, господарського права та процесу

Відповідальний за випуск: КОЛОДІЙ ІННА МИКОЛАЇВНА,
завідувач кафедри цивільного, господарського права та процесу

Рецензент: МАРУЦАК ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права,
конституційного права

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ».....	6
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності».....	6
1.2. Структура навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності».....	12
1.3. Система поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності».....	14
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	15
Семінарське заняття 1. Авторське право: об'єкти, суб'єкти, зміст	15
Семінарське заняття 2. Суміжні права: поняття, об'єкти, суб'єкти, зміст..	17
Семінарське заняття 3. Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.....	19
Семінарське заняття 4. Патентне право України.....	21
Семінарське заняття 5. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	23
Семінарське заняття 6. Договори у сфері інтелектуальної власності	26
Семінарське заняття 7. Поняття, зміст, форми та способи захисту прав інтелектуальної власності.....	28
3. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА.....	32
4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ.....	33

ПЕРЕДМОВА

Вивчення права інтелектуальної власності - важливий напрямок юридичної освіти. Метою викладання навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» отримання теоретичних знань у сфері правового регулювання суспільних відносин у сфері інтелектуальної власності, у тому числі в міжнародно-правових аспектах, а також формування у студентів практичних навичок щодо самостійного розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією норма законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні засвоїти основні положення інтелектуальної власності як учбової дисципліни та юридичної науки, що досліджує права, що відносяться до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній та художній сферах; правову охорону об'єктів інтелектуальної власності; охорону та захист прав інтелектуальної власності в їх матеріальному та процесуальному змісті; наукознавчі проблеми права інтелектуальної власності. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: засади правового регулювання відносин у сфері використання результатів інтелектуальної, творчої діяльності; механізм права інтелектуальної власності; підстави для кваліфікації результатів творчості; підстави набуття правової охорони об'єктами права інтелектуальної власності, розпорядження правами інтелектуальної власності та захисту прав інтелектуальної власності; вміти: правильно інтерпретувати зміст правових норм національного, міжнародного, у тому числі європейського законодавства з питань кваліфікації та класифікації об'єктів права інтелектуальної власності; набуття, розпорядження та захисту прав інтелектуальної власності; застосовувати правові позиції судових органів у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Семінарські заняття проводяться з основних тем розглянутих на лекційних заняттях та являються основною формою засвоєння та перевірки студентами знань з дисципліни «Право інтелектуальної власності».

Семінарські заняття з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» покликані сприяти поглибленому вивченню лекційного курсу, навчити студентів самостійно працювати з законодавчими актами, вміти аналізувати їх, узагальнювати матеріал і самостійно робити науково обґрунтовані висновки.

Тематика семінарських занять передбачає вивчення найбільш складних і найважливіших проблем навчального курсу. План кожного семінарського заняття включає перелік теоретичних питань, винесених на обговорення, контрольні запитання, теми рефератів, питання для самостійного опрацювання, основні поняття по темі, а також список додаткової літератури.

На семінарських заняттях студенти повинні проявляти активність, яка залежить від якості самостійної підготовки студентів. Учасники семінару зобов'язані уважно слухати виступи, при потребі ставити запитання, відзначати помилки, вносити необхідні поправки, розвивати далі суть проблеми.

Після розгляду та обговорення кожного окремого питання та у кінці семінарського заняття, викладач підводить підсумки обговорення і дає оцінку виступам студентів.

Контрольні питання по кожній темі мають на меті допомогти студентам краще зрозуміти, засвоїти і закріпити отримані теоретичні знання у галузі права інтелектуальної власності.

Тестові та практичні завдання до кожного семінарського заняття викладені у методичних вказівках до самостійної роботи «Право інтелектуальної власності». У ході самостійної підготовки можуть виникнути труднощі у розумінні окремих питань, у таких випадках необхідно звернутися за консультацією до викладача.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності»

ТЕМА 1. Інтелектуальна, творча діяльність та її місце у соціально-економічному розвитку суспільства

Вступ до курсу. Поняття інтелектуальної, творчої діяльності та її значення у соціально-економічному розвитку суспільства. Види інтелектуальної діяльності. Поняття інтелектуальної власності. Права людини на результати інтелектуальної, творчої діяльності. Вплив політичних, соціальних, етичних, моральних норм на права інтелектуальної власності.

Становлення системи правової охорони результатів інтелектуальної власності.

ТЕМА 2. Система права інтелектуальної власності

Поняття права інтелектуальної власності. Співвідношення права власності та права інтелектуальної власності: спільні риси та відмінні ознаки. Юридична природа права інтелектуальної власності та становлення права інтелектуальної власності в Україні. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному значенні.

Деліктна, рентна, договірна, особиста та нематеріальна теорії тлумачення правової природи результатів творчої діяльності. Пропрієтарна концепція та теорія виключних прав визначення сутності прав на результати творчості.

Система права інтелектуальної власності. Взаємозв'язок права інтелектуальної власності з іншими галузями права. Сучасна доктрина права інтелектуальної власності, тенденції (закономірності) розвитку науки права інтелектуальної власності.

Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Сфера дії права інтелектуальної власності.

Правовідносини у сфері інтелектуальної власності, їх класифікація. Виникнення, зміна та припинення правовідносин у сфері інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Реалізація суб'єктивних прав, обов'язків та інтересів у сфері інтелектуальної власності.

ТЕМА 3. Джерела права інтелектуальної власності

Джерела права інтелектуальної власності та їх види. Національний та міжнародний рівні охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Конституція України як вихідне джерело законодавства про інтелектуальну власність. Комплексний характер законодавства у сфері інтелектуальної власності. Цивільний кодекс України як джерело права

інтелектуальної власності. Матеріальні та процесуальні кодекси, в яких регулюються питання інтелектуальної власності.

Спеціальні закони як джерело законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності. Джерела авторського права та суміжних прав. Джерела патентного права. Джерельна база засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту товарів, робіт, послуг. Правове регулювання інших об'єктів інтелектуальної власності.

Міжнародні нормативно-правові акти у сфері правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності. Міжнародні акти у сфері авторського права та суміжних прав. Міжнародні акти у сфері промислової власності. Міжнародні акти у сфері засобів індивідуалізації.

ТЕМА 4. Державна система правової охорони інтелектуальної власності

Державне регулювання та управління у сфері інтелектуальної власності. Методи, принципи та форми державного управління інтелектуальною власністю.

Система суб'єктів державного управління у сфері інтелектуальної власності. Державна система охорони інтелектуальної власності та її складові. Завдання державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

ТЕМА 5. Авторське право: об'єкти, суб'єкти, зміст

Поняття авторського права. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному значенні. Принципи та значення авторського права. Виникнення і здійснення авторського права, межі його чинності.

Об'єкти авторського права. Об'єкти, на які авторське право не поширюється. Основні види творів науки, літератури і мистецтва, що охороняються авторським правом. Похідні твори та компіляції даних. Комп'ютерні програми як об'єкти охорони авторського права.

Суб'єкти авторського права. Автор та його правонаступники. Співавторство. Види співавторства. Юридичні особи як суб'єкти авторського права. Роботодавець як суб'єкт авторського права. Службові твори.

Загальна характеристика прав авторів. Особисті немайнові права. Майнові права автора. Строки чинності авторських прав. Наслідки припинення чинності авторських майнових прав. Обмеження авторських майнових прав. Вільне відтворення творів. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових авторських прав.

Передача майнових авторських прав. Договори щодо розпорядження майновими авторськими правами.

ТЕМА 6. Суміжні права: об'єкти, суб'єкти, зміст

Поняття та види суміжних прав. Право на виконання, право на фонограми і відеограми, право на програми (передачі) організацій мовлення Виникнення і здійснення суміжних прав. Умови охорони суміжних прав.

Об'єкти суміжних прав. Виконання як об'єкт правової охорони. аудіовізуальні записи виробників фонограм і організацій мовлення. Використання фонограм, опублікованих з комерційною метою.

Суб'єкти суміжних прав. Виконавці, виробники фонограм, організації мовлення як суб'єкти суміжних прав. Строки чинності суміжних прав. Випадки вільного використання об'єктів суміжних прав. Зміст правовідносин у сфері суміжних прав.

ТЕМА 7. Колективне управління майновими правами авторів. Захист авторського права і суміжних прав. Захист авторських та суміжних прав

Управління майновими правами авторів. Правові засади діяльності організацій колективного управління. Порядок створення та особливості функціонування організацій колективного управління. Види організацій колективного управління в Україні.

Основні види порушень авторських та суміжних прав (плагіат, піратство, ввезення на митну територію контрафактної продукції тощо). Поняття та порядок захисту авторських та суміжних прав. Юрисдикційна та неюрисдикційна форма захисту. Загальні та спеціальні способи захисту авторського права і суміжних прав.

ТЕМА 8. Патентне право України. Охорона прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки

Поняття патентного права. Правова охорона промислової власності. Загальна характеристика міжнародно-правових актів. Паризька конвенція про охорону промислових власності 1883 р. Договір про патентну кооперацію 1970 р. Євразійська патентна конвенція 1995 р.

Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти цивільних прав. Права на винаходи, корисні моделі і промислові зразки. Умови правової охорони винаходу, корисної моделі і промислового зразка.

Суб'єкти патентного власності. Винахідники, автори промислових зразків, їх правонаступники і спадкоємці. Роботодавці.

Особисті немайнові права винахідника і автора промислового зразка. Майнові права патентовласника. Виключне право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Зміст виключного права.

Право на подання заявки. Заявка та її склад. Національний і конвенційний пріоритет. Розгляд заявки. Формальна експертиза заявки і експертиза заявки по суті. Рішення по результатам розгляду заявки. Реєстрація і видача патенту. Порядок оформлення прав на винаходи, корисні моделі, та промислові зразки, що становлять державну таємницю, та їх використання. Патентування

винаходів, корисних моделей та промислових зразків в Україні та зарубіжних країнах.

Патент та його функції. Чинність патенту. Підтримання патенту в силі. Права, що впливають із патенту. Припинення чинності патенту.

Дії, які не визнаються порушенням патентних прав. Право попереднього користування. Примусове відчуження прав. Примусова ліцензія. Залежна ліцензія.

Поняття порушення патентних прав. Відповідальність за порушення прав володільця патенту. Цивільно-правова відповідальність за порушення патентних прав. Обсяг відповідальності.

ТЕМА 9. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг

Поняття та система засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, її співвідношення з авторським та патентним правом. Особливості прав на засоби індивідуалізації.

Поняття та особливості охорони комерційних (фірмових) найменувань. Критерії охороноздатності комерційних найменувань. Суб'єкти прав на комерційні найменування. Зміст суб'єктивних прав на комерційне найменування. Припинення прав на комерційні найменування.

Поняття та види торговельних марок. Функції торговельних марок. Умови правової охорони позначень як торговельних марок. Правовий режим добре відомих торговельних марок.

Суб'єкти прав на торговельні марки. Особливості оформлення та подання заявки. Експертиза документації. Реєстрація позначення як торговельної марки. Права та обов'язки, що впливають із реєстрації торговельної марки. Захист прав на торговельну марку.

Поняття географічного зазначення. Торговельна марка та географічне зазначення: спільне та відмінне у механізмі правової охорони. Зазначення походження товару та його види. Особливості охорони назви місця походження товару та географічного зазначення походження товару. Процедура реєстрації географічних зазначень в Україні. Зміст суб'єктивних прав на географічне зазначення. Підстави припинення охорони географічних зазначень.

ТЕМА 10. Правова охорона інших об'єктів промислової власності (наукових відкриттів, раціоналізаторських пропозицій, компонувань інтегральних мікросхем, селекційних досягнень, комерційної таємниці)

Концепція щодо нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.

Поняття наукового відкриття. Співвідношення наукового відкриття та винаходу. Права автора наукового відкриття. Порядок засвідчення та охорони права на наукове відкриття.

Поняття раціоналізаторської пропозиції. Об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Умови правової охорони раціоналізаторської пропозиції. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Права автора раціоналізаторської пропозиції. Права юридичної особи, яка визначила пропозицію раціоналізаторською.

Поняття та ознаки сорту рослин. Поняття та ознаки селекційного досягнення в галузі тваринництва. Критерії охороноздатності сорту рослин. Особисті немайнові права на сорт рослин, породу тварин. Майнові права на сорт рослин, породу тварин, порядок їх набуття. Тимчасова правова охорона сорту. Строк чинності прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Припинення права на сорт та визнання його недійсним. Захист прав на сорт рослин, породу тварин.

Поняття компонування інтегральної мікросхеми.. Права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.

Поняття комерційної таємниці. Ознаки комерційної таємниці, їх юридичне значення. Строк правової охорони комерційної таємниці. Місце комерційної таємниці у системі об'єктів інтелектуальної власності. Комерційна таємниця і ноу-хау.

Права на комерційну таємницю, їх загальна характеристика. Суб'єкти прав на комерційну таємницю. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин щодо комерційної таємниці. Захист права на комерційну таємницю.

ТЕМА 11. Розпорядження правами інтелектуальної власності

Поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності. Форма договорів у сфері інтелектуальної власності. Державна реєстрація договорів у сфері інтелектуальної власності.

Правові засади укладання окремих видів договорів у сфері інтелектуальної власності. Договори на замовлення та на виконання НДДКР. Договори у сфері трансферу технологій.

ТЕМА 12. Захист прав інтелектуальної власності

Захист прав інтелектуальної власності, його зміст, форми та способи. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності в адміністративному та судовому порядку.

Судочинство у сфері інтелектуальної власності. Процесуальні форми захисту прав інтелектуальної власності. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності.

Захист прав інтелектуальної власності в кіберпросторі. Захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні.

Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Види юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

ТЕМА 13. Міжнародні та європейські стандарти у сфері інтелектуальної власності

Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності. Міжнародна охорона прав інтелектуальної власності. Міжнародний захист прав інтелектуальної власності.

Міжнародна система охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Спеціалізована система захисту прав інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності в рамках Угоди про торговельні аспекти інтелектуальної власності.

Європейське законодавство з питань правової охорони і захисту прав інтелектуальної власності. Шляхи гармонізації національного законодавства з європейським у сфері інтелектуальної власності.

1.2. Структура навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності»

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин			
		Всього			
			Лек.	Прак.	Сам.роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Право інтелектуальної власності у правовій системі України					
1.	Інтелектуальна, творча діяльність та її місце у соціально-економічному розвитку суспільства	6	0	0	6
2.	Система права інтелектуальної власності	6	0	0	6
3.	Джерела права інтелектуальної власності	6	0	0	6
4.	Державна система правової охорони інтелектуальної власності				
Разом за змістовим модулем 1		18	0	0	18
Змістовий модуль 2. Авторське право і суміжні права					
5.	Авторське право: об'єкти, суб'єкти, зміст	12	2	2	8
6.	Суміжні права: поняття, об'єкти, суб'єкти, зміст	12	2	2	8
7.	Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 2		36	6	6	24
Змістовий модуль 3. Право промислової власності					
8.	Патентне право України. Охорона прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки	12	2	2	8
9.	Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	12	2	2	8
10.	Правова охорона інших об'єктів промислової власності (наукових відкриттів,	6	0	0	6

	раціоналізаторських пропозицій, компонувань інтегральних мікросхем, селекційних досягнень, комерційної таємниці)				
	Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	22
	Змістовий модуль 4. Розпорядження та захист прав інтелектуальної власності				
11.	Розпорядження правами інтелектуальної власності	10	2	2	6
12.	Захист прав інтелектуальної власності	6	0	0	6
13.	Міжнародні та європейські стандарти у сфері інтелектуальної власності	8	0	0	8
	Разом за змістовим модулем 4	24	2	2	20
	Всього годин на дисципліну	120/120	16	14	90

1.3. Система поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності»

Рекомендовані види та розподіл балів, які враховуються при виставленні поточного та модульного контролю (таблиця розроблена на основі Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів)

№	Види діяльності	Терміни	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів за семестр
1. Обов'язкові, вибіркові та стимулюючі види робіт				
1.1	Робота на семінарських заняттях	Протягом семестру	Відповіді, доповнення, терміни, тести	До 16 балів*
1.2	Ведення конспекту лекцій	Протягом семестру	Конспект	До 5-х балів
1.3	Наукова робота (виступ з доповіддю, публікація)	Протягом семестру	Виступ, публікація	До 10-ти балів
1.4	Ведення конспекту самостійної роботи	Протягом семестру	Конспект	До 5-ти балів
1.5	Виконання самостійної дослідної роботи	Протягом семестру	Виконана робота у вигляді реферату	До 6-ти балів
1.6	Ведення словника з предмету	Протягом семестру	Словник	До 6-ти балів
1.7	ЗМК	Протягом семестру	Підтверджуючі документи	До 12-ти балів
Разом за поточний контроль:				60 балів
*20 балів буде переведено з оцінок, які отримає студент під час семінарських занять, виконуючи усі види робіт. Наприклад: студент, відповідно до національної системи оцінювання заробив у підсумку за поточну роботу «5» - це 16-14 у балах; «4» - це 13-11; «3» - це 10-6; «2» - 5-1.				
2. Підсумковий контроль				
№ п/п	Підсумковий модуль	Терміни	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів
2.1.	Екзамен	Відповідно до розкладу		до 40 балів
Разом за модульний контроль				40 балів
Зважена семестрова оцінка				100 балів

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1. АВТОРСЬКЕ ПРАВО: ОБ'ЄКТИ, СУБ'ЄКТИ, ЗМІСТ

1. Поняття авторського права. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному значенні.
2. Принципи авторського права. Виникнення і здійснення авторського права, межі його чинності. Значення авторського права.
3. Об'єкти авторського права. Об'єкти, на які авторське право не поширюється. Основні види творів науки, літератури і мистецтва, що охороняються авторським правом. Похідні твори і компіляції (бази) даних. Комп'ютерні програми як об'єкти авторського права. Службові твори.
4. Суб'єкти авторського права. Автор та його правонаступники. Співавторство. Види співавторства. Юридичні особи як суб'єкти авторського права. Роботодавець як суб'єкт авторського права.
5. Загальна характеристика авторських прав.
6. Особисті немайнові права автора. Майнові авторські права.
7. Строки чинності авторських прав. Наслідки припинення чинності майнових авторських прав. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових авторських прав.
8. Обмеження майнових авторських прав. Вільне використання творів.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте Постанову Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 р. № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10/print1366963333943465>) з точки зору її значення для застосування положень законодавства про об'єкти і суб'єкти, виникнення, здійснення та межі чинності авторського права.
2. Проаналізуйте колізії між приписами ЦК України і приписами спеціального законодавства щодо об'єктів та суб'єктів, виникнення, здійснення і меж чинності авторського права.
3. Складіть таблицю видів об'єктів авторського права. Наведіть кілька прикладів для кожного з видів.
4. За Єдиним державним реєстром судових рішень (<http://reyestr.court.gov.ua>) опрацюйте кілька судових рішень, важливих з точки зору застосування положень законодавства про об'єкти і суб'єкти, виникнення, здійснення та межі чинності авторського права.

5. Проаналізуйте колізії між положеннями міжнародних договорів України, які є частиною національного законодавства, і спеціального законодавства щодо об'єктів та суб'єктів, виникнення, здійснення і меж чинності авторського права.
6. Розв'яжіть задачі, запропоновані викладачем, який веде семінарські заняття.
7. Проаналізуйте колізії між приписами ЦК України і приписами спеціального законодавства щодо об'єктів та суб'єктів, виникнення, здійснення і меж чинності авторського права.

Контрольні запитання та завдання

1. Проаналізуйте Постанову Пленуму Вищого господарського Суду України від 17.10.2012 р. № 12 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» (з наступними змінами: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12/print1361446619693233>) з точки зору її значення для застосування положень законодавства про об'єкти і суб'єкти, виникнення, здійснення та меж чинності авторського права.

Рекомендована література:

1. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.
2. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.
3. Андрошук Г.О. Інтернет-Договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності: науково-практичний коментар / Г.О. Андрошук. – К. : «Лазурит-Поліграф», 2011. – 80 с.
4. Бентли Л., Шерман Б. Право інтелектуальної власності. Авторське право / пер. с англ. – СПб. : «Юридический центр Пресс», 2004. – 535 с.
5. Бентли Л., Шерман Б. Право інтелектуальної власності. Авторське право / пер. с англ. – СПб. : «Юридический центр Пресс», 2004. – 535 с.
6. Близнак И.А., Леонтьев К.С. Авторское право и смежные права. Учебник / И.А. Близнак, К.С. Леонтьев. – М. : Проспект, 2010. – 416 с.
7. Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации. Сборник статей / В. А. Дозорцев. – М. : Статут, 2003 – 416 с.
8. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посібник / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
9. Комзюк Л.Т. Гармонізаційний потенціал проекту Європейського кодексу авторського права // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2011. – № 88. – С. 44-46.

10. Комзюк Л.Т. Місце авторського права в системах права держав Центрально-Східної Європи : деякі методологічні аспекти // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2010. – № 85. – С. 18-22.
11. Комзюк Л.Т. Сучасні тенденції гармонізації авторського права ЄС // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. – № 1. – С. 32-39.
12. Липчик Д. Авторское право и смежные права / Д. Липчик / пер. с фр. – М. : Ладомир; изд. ЮНЕСКО, 2002. – 788 с.
13. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. . – К. : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2007 – 696 с.
14. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. . – К. : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2007 – 696 с.
15. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: концептуальні засади: монографія / за науковою редакцією О.П. Орлюк: кол. авторів: В.С. Дроб'язко, А.В. Міндрул, О.О.Тверезенко та ін. – К.: Лазурит-Поліграф, 2010. – 464 с.
16. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: концептуальні засади: монографія / за науковою редакцією О.П. Орлюк: кол. авторів: В.С. Дроб'язко, А.В. Міндрул, О.О.Тверезенко та ін. – К.: Лазурит-Поліграф, 2010. – 464 с.

Семінарське заняття 2. СУМІЖНІ ПРАВА: ПОНЯТТЯ, ОБ'ЄКТИ, СУБ'ЄКТИ, ЗМІСТ

1. Поняття та види суміжних прав. Виникнення і здійснення суміжних прав. Умови охорони суміжних прав.
2. Об'єкти суміжних прав. Виконання як об'єкт суміжних прав. Фонограма та відеограма як об'єкти суміжних прав. Програма (передача) організації мовлення як об'єкт суміжних прав.
3. Суб'єкти суміжних прав. Виконавці, виробники фонограм і відеограм, організації мовлення як суб'єкти суміжних прав.
4. Зміст права на виконання, зміст права на фонограми і відеограми, зміст права на програми (передачі) організацій мовлення.
5. Строки чинності суміжних прав. Використання фонограм і відеограм, опублікованих з комерційною метою. Вільне використання об'єктів суміжних прав.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте Постанову Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 р. № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах

про захист авторського права і суміжних прав» (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10/print1366963333943465>) з точки зору її значення для застосування положень законодавства про об'єкти і суб'єкти, виникнення, здійснення, зміст та межі чинності суміжних прав.

2. Проаналізуйте колізії між положеннями міжнародних договорів України, які є частиною національного законодавства, і спеціального законодавства щодо об'єктів та суб'єктів, виникнення, здійснення, змісту та меж чинності суміжних прав.
3. Проаналізуйте колізії між приписами ЦК України і приписами спеціального законодавства щодо об'єктів та суб'єктів, виникнення, здійснення, змісту та меж чинності суміжних прав.
4. Складіть таблицю видів суб'єктів суміжних прав. Наведіть кілька прикладів для кожного з видів.

Контрольні запитання та завдання

1. Проаналізуйте Постанову Пленуму Вищого господарського Суду України від 17.10.2012 р. № 12 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» (з наступними змінами: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12/print1361446619693233>) з точки зору її значення для застосування положень законодавства про об'єкти і суб'єкти, виникнення, здійснення, зміст та межі чинності суміжних прав.
2. За Єдиним державним реєстром судових рішень (<http://reyestr.court.gov.ua>) опрацюйте кілька судових рішень, важливих з точки зору застосування положень законодавства про об'єкти і суб'єкти, виникнення, здійснення, зміст та межі чинності суміжних прав.
3. Проаналізуйте доцільність запровадження в Україні охорони прав на «нові» об'єкти суміжних прав, вже передбаченої в законодавстві зарубіжних держав, зокрема, членів ЄС.
4. Порівняйте правовий режим об'єктів суміжних прав та некреативних (інвестиційних) баз даних як об'єктів прав *sui generis*. У рамках якого з інститутів, на ваш погляд, доцільніше запровадити охорону прав на такі бази даних в Україні?
5. Розв'яжіть задачі, запропоновані викладачем, який веде семінарські заняття.

Рекомендована література:

1. Андрощук Г.О. Інтернет-Договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності: науково-практичний коментар / Г.О. Андрощук. – К. : «Лазурит-Поліграф», 2011. – 80 с.

2. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. . – К. : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2007 – 696 с.
3. Бентли Л., Шерман Б. Право інтелектуальної собствениості. Авторское право / пер. с англ. – СПб. : «Юридический центр Пресс», 2004. – 535 с.
4. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посібник / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
5. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: концептуальні засади: монографія / за науковою редакцією О.П. Орлюк: кол. авторів: В.С. Дроб'язко, А.В. Міндрул, О.О.Тверезенко та ін. – К.: Лазурит-Поліграф, 2010. – 464 с.
6. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.
7. Комзюк Л.Т. Адаптація законодавства України про охорону «нових» суміжних прав до законодавства ЄС // Право України. – 2007. – № 5. – С. 82-85.
8. Комзюк Л.Т. Гармонизация охраны прав на базы данных в процессе европейской интеграции // Альманах цивилистики (Киев). – 2011. – Вып. 4. – С. 401-413.
9. Стройко І.А. Вплив новітніх технологій на розвиток системи охорони прав організацій мовлення в Україні і світі / І.А. Стройко // Часопис Київського університету права. - 2008. - №3. - С. 245-250.
10. Яркіна Н.Є. Суміжні права в авторському праві: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 - цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / Н.Є. Яркіна. - Харків. 2000. - 20 с.

Семінарське заняття 3. КОЛЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ МАЙНОВИМИ АВТОРСЬКИМИ І СУМІЖНИМИ ПРАВАМИ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ТА СУМІЖНИХ ПРАВ

1. Управління майновими авторськими та суміжними правами. Правові засади діяльності організацій колективного управління. Види організацій колективного управління в Україні. Порядок створення та особливості функціонування організацій колективного управління.
2. Основні види порушень авторських та суміжних прав (плагіат, піратство, ввезення на митну територію контрафактної продукції тощо).
3. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте Постанову Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 р. № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10/print1366963333943465>) з точки зору її значення для застосування положень законодавства про колективне управління майновими авторськими та суміжними правами і захисту авторських та суміжних прав.
2. За Єдиним державним реєстром судових рішень (<http://reyestr.court.gov.ua>) опрацюйте кілька судових рішень, важливих з точки зору застосування положень законодавства про колективне управління майновими авторськими та суміжними правами і захисту авторських та суміжних прав.
3. Проаналізуйте колізії між положеннями міжнародних договорів України, які є частиною національного законодавства, і спеціального законодавства щодо колективного управління майновими авторськими та суміжними правами і захисту авторських та суміжних прав.

Контрольні запитання та завдання

1. Проаналізуйте Постанову Пленуму Вищого господарського Суду України від 17.10.2012 р. № 12 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» (з наступними змінами: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12/print1361446619693233>) з точки зору її значення для застосування положень законодавства про колективне управління майновими авторськими та суміжними правами і захисту авторських та суміжних прав.
2. Складіть список організацій колективного управління, які зареєстровані в Україні. Дайте загальну характеристику цих організацій.
3. Проаналізуйте новітні публікації в пресі про проблеми діяльності організацій колективного управління. Сформулюйте свої пропозиції щодо вдосконалення законодавства для покращення законодавства з цих питань.
4. За доступними вам джерелами вивчіть досвід правового регулювання діяльності організацій колективного управління за кордоном. Внесіть свої пропозиції щодо його використання для вдосконалення вітчизняного законодавства в цій сфері.
5. Розв'яжіть задачі, запропоновані викладачем, який веде семінарські заняття.

Рекомендована література:

1. Дроб'язко В.С. Колективне управління авторським правом і суміжними правами: європейський досвід і національна практика. – К. : ПП “Авокадо”, 2006. – 88 с.
2. Дроб'язко В.С. Колективне управління авторським правом і суміжними правами. Зарубіжний досвід: монографія / Дроб'язко В.С. – К.: ТОВ ”Лазурит-Поліграф” , 2010. – 166 с.
3. Доріс Лонг, Патріція Рей, Жаров В. О. та ін. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник / Кол. авт. – К. : «К.І.С.», 2007. – 448 с.
4. Дроб'язко В. Адміністративна та кримінальна відповідальність в Україні за контрафакцію та піратство у сфері авторського права та суміжних прав / В. Дроб'язко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2013. – № 3. – С. 48 – 54.
5. Дроб'язко В. Аудіовізуальні твори, комп'ютерні програми, фонограми як об'єкт піратства / В. Дроб'язко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. – № 6. – С. 75 – 79.
6. Коваленко Т. Що робити, якщо ви стали жертвою контрафакції / Т. Коваленко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. – № 5. – С. 57 – 61.
7. Коваль А. М. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав: теорія і практика / А. М. Коваль. – К. : Юстініан, 2005. – 320 с.
8. Коваль И. Ф. Защита прав интеллектуальной собственности: учеб. пособ. / И. Ф. Коваль; под. общ. ред. Е. П. Орлюк. – К.: ТОВ «Лазурит – Поліграф», 2010. – 300 с.
9. Харченко В.Б. Кримінально-правова охорона прав на результати творчої діяльності та засоби індивідуалізації в Україні: монографія. – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2010. - 480с.
10. Штефан О. Проблеми кваліфікації піратства у сфері авторського права та суміжних прав / О. Штефан // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. – № 4. – С. 25 – 32.

Семінарське заняття 4. ПАТЕНТНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Поняття патентного права.
2. Джерела патентного права.
3. Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти правової охорони.
4. Суб'єкти прав на винаходи і корисні моделі.

5. Суб'єкти прав на промислові зразки.
6. Зміст патентних прав.
7. Процедура патентування винаходів.
8. Процедура патентування корисних моделей.
9. Процедура патентування промислових зразків.
10. Підстави припинення правової охорони об'єктів патентних прав.
11. Захист прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте постанову Пленуму Вищого господарського суду України №12 від 17.10.2012 р. «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» з точки зору її значення для застосування положень законодавства про об'єкти і суб'єкти, виникнення, здійснення патентних прав.
2. Проаналізуйте особливості правової охорони винаходів та корисних моделей на підставі Паризької конвенції про охорону промислової власності 1883 р. та Договору про патенту кооперацію 1970 р.
3. Проаналізуйте постанову Пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 5 «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у правах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» на предмет особливостей судового розгляду спорів у сфері порушення патентних прав.
4. Проаналізуйте колізії між приписами ЦК України і приписами спеціального законодавства щодо правової охорони винаходів і корисних моделей. Чим вони зумовлені та яким чином вирішуються?
5. Розв'яжіть задачі, запропоновані викладачем, який веде семінарські заняття.

Контрольні запитання та завдання

1. Визначить співвідношення механізмів правової охорони винаходів та корисних моделей.
2. Проаналізуйте співвідношення об'єктів промислових зразків та торговельних марок; винаходів та корисних моделей; винаходів та раціоналізаторських пропозицій.
3. Поясніть значення термінів: "тимчасова правова охорона", "службовий винахід", "винахідницький рівень", "деклараційний патент", "секретний винахід".
4. Які особливості охорони службових винаходів і корисних моделей, передбачені чинним законодавством?
5. Проаналізуйте процедуру патентування винаходів, корисних моделей та промислових зразків.
6. Які відомості включає "рівень техніки"? Яким чином він визначається при патентуванні винаходів та корисних моделей?

7. Охарактеризуйте особливості видачі примусових ліцензій.
8. На підставі Договору про патентну кооперацію охарактеризуйте процедуру охорони винаходів в іноземних державах .
9. Проаналізуйте існуючу судову практику розгляду і вирішення патентних спорів. Які її особливості?

Рекомендована література:

1. Андрощук Г.А., Ряботягова Л.И. Патентное право: правовая охрана изобретений. – Учебное пособие / Г.А. Андрощук, Л.И. Ряботягова. – К. : МАУП, 1999. – 212 с.
2. Калятин В.О. Интеллектуальная собственность. (Исключительные права). Учебник для вузов / В.О. Калятин. – М. : НОРМА, 2000. – 480 с.
3. Крайнев П.П., Роботягова Л.І., Дятлик І.І. Патентування винаходів в Україні: монографія / За ред. П.П. Крайнева. – К.: Ін Юре, 2000. – 340 с.
4. Крижна В.М. Співвідношення прав на торговельну марку та промисловий зразок за законодавством України / В.М. Крижна // Вісник господарського судочинства. – 2005. – №3. – С. 191 – 197.
5. Кузнецов Ю.М. Патентознавство та авторське право: Підручник / Ю.М. Кузнецов. – К. : Кондор, 2005. – 428 с.
6. Макода В.Є. Правова охорона промислових зразків в Україні / В.Є. Макода. – К.: УАБ, 2000. – 172с.
7. Основи інтелектуальної власності. – К., Видавничий Дім “Ін Юре”, 1999. – 580 с.
8. Пиленко А.А. Право изобретателя / А.А. Пиленко. – М. : Статут, 2001. – 688 с.
9. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О.П. Орлюк, О.Д.Святоцького. – К.: Концерн Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007 – 696 с.
10. Право інтелектуальної власності: Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За заг. ред. В.М. Паладія, Н.М. Мироненко, В.О. Жарова. – К. : Парламентське видавництво, 2006. – 432 с.
11. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони: Зб. наук. статей / За ред. Ю.С.Шемчушенка, Ю.Л.Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004 – 548 с.
12. Радченко Н.А. Соотношение правовой охраны промышленных образцов и товарных знаков / Н.А. Радченко. – М., 2001. – 50 с.
13. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. Учебник /А.А. Сергеев. – М. : ТК Велби, 2003. – 752 с.

Семінарське заняття 5. ПРАВО НА ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ОБОРОТУ, ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

1. Поняття та види засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг.
2. Поняття та умови правової охорони комерційних найменувань.
3. Суб'єкти прав на комерційні найменування.
4. Зміст та особливості передачі майнових прав на комерційне найменування.
5. Поняття та види торговельних марок.
6. Правовий режим добре відомих торговельних марок.
7. Умови правової охорони торговельних марок.
8. Оформлення прав інтелектуальної власності на торговельні марки.
9. Зміст суб'єктивних прав на торговельні марки.
10. Поняття географічного зазначення. Порядок та умови охорони географічного зазначення.
11. Зміст майнових прав інтелектуальної власності на географічні зазначення.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте існуючу судову практику розгляду і вирішення спорів у сфері засобів індивідуалізації.
2. На підставі постанови Пленуму Вищого господарського суду України №12 від 17.10.2012 р. «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» охарактеризуйте тенденції судової практики вирішення спорів з приводу засобів індивідуалізації.
3. Проаналізуйте постанову Пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. №5 «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у правах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» на предмет особливостей судового розгляду спорів у сфері порушення прав на засоби індивідуалізації.
4. Проаналізуйте Положення про фірму, затверджене постановою ЦВК і РНК СРСР 1927 р. на предмет застосування його окремих норм в Україні.
5. Проаналізуйте існуючу судову практику розгляду і вирішення спорів у сфері торговельних марок та географічних зазначень.
6. На підставі постанови Пленуму Вищого господарського суду України №12 від 17.10.2012 р. «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» охарактеризуйте тенденції судової практики вирішення спорів з приводу торговельних марок.
7. Проаналізуйте постанову Пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. №5 «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у правах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної

- власності» на предмет особливостей судового розгляду спорів про порушення прав на торговельні марки. Які питання можуть бути предметом дослідження судового експерта при розгляді зазначених спорів?
8. Проаналізуйте міжнародні договори у сфері охорони прав на торговельні марки (Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків 1891 р. та Протокол 1981 р., Договір про закони щодо товарних знаків 1994 року, Сінгапурський договір про право товарних знаків 2006 р.).
  9. На підставі Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (угода ТРІПС) визначить особливості міжнародно-правової охорони географічних зазначень.
  10. Розв'яжіть задачі, запропоновані викладачем, який веде семінарські заняття.

Контрольні запитання та завдання

1. Визначить співвідношення термінів:
"комерційне найменування", "фірмове найменування", "найменування юридичної особи", "комерційне позначення".
2. Проаналізуйте особливості прав на засоби індивідуалізації та їх співвідношення з об'єктами авторського права та патентних прав.
3. Визначить співвідношення термінів:
  - а) "торговельна марка", "товарний знак", "бренд", "знак обслуговування", "знак для товарів і послуг";
  - б) "географічне зазначення", "зазначення походження товару", "найменування місця походження товару", "географічне зазначення походження товару".
4. Охарактеризуйте особливості правового режиму добре відомих торговельних марок
5. Проаналізуйте процедуру отримання свідоцтва на торговельну марку.
6. Визначить особливості реєстрації торговельних марок згідно Мадридської угоди та протоколу до неї.
7. Охарактеризуйте процедура реєстрації географічних зазначень в Україні.
8. Визначить особливості змісту прав на комерційні найменування та географічні зазначення.

Рекомендована література:

1. Бошицький Ю.Л., Козлова О.О., Андрощук Г.О. Комерційні найменування: основні правові аспекти. Наук.-практ. вид./ Ю.Л. Бошицький, Г.О. Андрощук. – К. : “Юридична думка”, 2006. – 216 с.
2. Веркман К. Товарные знаки: создание, психология восприятия: Пер. с англ. / К. Веркман. – М.: Прогрес, 1986. – 518 с.
3. Горленко С.А. Правовая охрана наименований мест происхождения товаров. 3-е изд. / С.А. Горленко. – М. : Информ. изд-й центр Роспатента, 2001. – 131 с.
4. Городов О.А. Право на средства индивидуализации: товарные знаки, знаки обслуживания, наименования мест происхождения товаров, фирменные наименования, коммерческие обозначения / О.А. Городов. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 448с.
5. Демченко Т.С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз): монографія / Т.С. Демченко. – К.: ІДП ім. В.М. Корецького НАН України. 2004. – 184 с.
6. Кодинець А.О. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг у цивільному праві України: монографія / А.О. Кодинець. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2007 – 312 с.
7. Кривошеїна І.В. Фірмове найменування: регулювання та правова охорона за законодавством України: Автореф. дис... канд.юрид.наук: 12.00.03 / І.В. Кривошеїна // КНУ імені Тараса Шевченка. – К, 2007. – 22 с.
8. Крижна В.М. Співвідношення прав на торговельну марку та промисловий зразок за законодавством України / В.М. Крижна // Вісник господарського судочинства. – 2005. – №3. – С. 191 – 197.
9. Кузнєцова Н.С., Кохановська О.В. Найменування юридичної особи і комерційне (фірмове) найменування. – С.446-459 / Н.С. Кузнєцова, О.В. Кохановська // Правова охорона комерційних позначень в Україні: проблеми теорії і практики: Зб. наук. статей / За заг. ред. Ю.С.Шемшученка, Ю.Л.Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України: ТОВ «Юрид. думка», 2006. – 638с.
10. Мельник О.М. Правова охорона знаків для товарів і послуг в Україні: цивільно-правовий аспект / О.М. Мельник. – Ірпінь, 2001. – 135 с.
11. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О.П. Орлюк, О.Д.Святоцького. – К.: Концерн Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007 – 696 с.
12. Свядосц Ю.И. Правовая охрана товарных знаков в капиталистических странах. Учеб. пособие / Ю.И. Свядосц. – М., 1969. – 189 с.

Семінарське заняття 6. ДОГОВОРИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1. Поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності.
2. Форма договорів у сфері інтелектуальної власності.
3. Державна реєстрація договорів у сфері інтелектуальної власності.
4. Правові засади укладання окремих видів договорів у сфері інтелектуальної власності.
5. Договори на замовлення та на виконання НДДКР.
6. Договори у сфері трансферу технологій.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте рішення суду в частинах визнання ліцензійного договору недійсним та стягнення боргу за ліцензійним договором:
  - Рішення Печерського районного суду м. Києва від 22 березня 2013 року по справі № 2-4234/12 за позовом про визнання авторського права порушеним та визнання недійсним ліцензійного договору;
  - Постанова Вищого господарського суду України від 15.03.2005 року по справі № 8/285 за позовом про стягнення боргу.

Контрольні запитання та завдання

1. Дайте характеристику істотних, звичайних та випадкових умов договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
2. Розкрийте особливості відповідальності сторін за договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
3. Визначте момент виникнення права інтелектуальної власності у сторін договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Розкрийте особливості укладення ліцензійного договору.
5. Які особливості визнання ліцензійного договору недійсним Ви можете назвати?
6. Які правові наслідки настають для сторін у разі визнання ліцензійного договору недійсним?

Рекомендована література:

1. Андрощук Г.О. Інтернет-Договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності: науково-практичний коментар / Г.О. Андрощук. – К. : «Лазурит-Поліграф», 2011. – 80 с.
2. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.

3. Актуальні аспекти договірних відносин у сфері інтелектуальної власності: збірник матеріалів наук.-практ. семінару / кол. авторів. – К. : НДІВ НАПрНУ, «Лазурит-Поліграф», 2010. – 156 с.
4. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: навч. посібник, вид. 2-ге / І. І. Дахно. – К. : ЦНЛ, 2006. – 278 с.
12. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посібник / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
13. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2007 – 696 с.
14. Договірне право України. Особлива частина: навч. посібник / за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 1200 с.
15. Право інтелектуальної власності: Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За заг. ред. В.М. Паладія, Н.М. Мироненко, В.О. Жарова. – К. : Парламентське видавництво, 2006. – 432 с.
16. Тверезенко О. Класифікація договорів у сфері інтелектуальної власності / О. Тверезенко // Право України. – 2011. – № 3. – С. 139 – 148.
17. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданика. – 3-тє вид., переоб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2010 – 976 с.

Семінарське заняття 7. ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ, ФОРМИ ТА СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1. Захист прав інтелектуальної власності, його зміст, форми та способи.
2. Юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту прав інтелектуальної власності.
3. Захист прав інтелектуальної власності в адміністративному та судовому порядку.
4. Судочинство у сфері інтелектуальної власності.
5. Процесуальні форми захисту прав інтелектуальної власності.
6. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності.
7. Захист прав інтелектуальної власності в кіберпросторі.
8. Захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні.
9. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.
10. Види юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте рішення судів:

- Рішення Господарського суду м. Києва від 29.08.2013 року по справі N 910/5371/13;
  - Постанова Вищого господарського суду України від 15 жовтня 2013 року по справі N 910/1424/13.
  - Постанова Вищого господарського суду України від 09.04.2008 року по справі N 03/3102.
  - Постанова Вищого господарського суду України від 31.05.2011 року по справі N 9/304-10.
  - Постанова Вищого господарського суду України від 12.03.2013 р. по справі N 5023/3117/12 (5023/9129/11).
  - Постанова Вищого господарського суду України від 17.04.2012 р. по справі N 9/5005/7837/2011.
  - Постанова Вищого господарського суду України від 08.11.2011 р. по справі N 21/118-10.
  - Рішення Господарського суду Харківської області від 03.12.2007 р. по справі N 55/265-07.
2. Проаналізуйте рішення судів в частинах відшкодування моральної шкоди та виплати компенсації. Який спосіб обчислення моральної шкоди застосований судом по вказаним справам, які існують інші способи обчислення моральної шкоди:
- Рішення Подільського районного суду м. Києва від 15.02.2013 року по Справі № 2607/6517/12 про захист авторського права, виплату компенсації, відшкодування моральної шкоди;
  - Постанова Вищого господарського суду України від 25.12.2007 р. по справі № 39/25363-39/345.

Контрольні запитання та завдання

1. Способи цивільно-правового захисту авторських та суміжних прав.
2. Види та порядок відшкодування при порушеннях авторських та суміжних прав.
3. Особливості розгляду у судах спорів що впливають з авторських та суміжних прав.
Проаналізуйте рішення судів в частині стягнення компенсації за порушення майнових авторських та суміжних прав:
  - рішення Господарського суду м. Києва від 16.05.2013 року по справі № 910/4773/13;
  - Постанова Вищого господарського суду України від 25.12.2007 р. по справі № 39/25363-39/345.
4. Особливості розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності.
5. Проблеми кваліфікації дій порушників при притягненні до адміністративної відповідальності у сфері права інтелектуальної власності.
Проаналізуйте рішення суду:

- Постанова Окружного адміністративного суду м. Києва від 13.06.2013 року по справі № 826/7088/13-а про зобов'язання вчинити певні дії.

6. Кримінальна відповідальність за порушення прав на об'єкти промислової власності.
7. Проблема встановлення міри покарання за злочини у сфері прав інтелектуальної власності
8. Захист прав інтелектуальної власності при переміщенні товарів через митний кордон.
9. Експертиза об'єктів інтелектуальної власності як доказ у справах інтелектуальної власності.
10. Проблеми відшкодування шкоди, завданої порушенням права інтелектуальної власності.
11. Проблема компенсації моральної шкоди.

Рекомендована література:

1. Афанасьєва К. О. Захист інтелектуальної власності в шоу-бізнесі : навч. посіб. / К. О. Афанасьєва. – К.: ВАІТЕ, 2009. – 255 с.
2. Доріс Лонг, Патріція Рей, Жаров В. О. та ін. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник / Кол. авт. – К. : «К.І.С.», 2007. – 448 с.
3. Дорошенко О. Ф. Судова експертиза у цивільних справах щодо об'єктів інтелектуальної власності: монографія / О. Ф. Дорошенко. – К. : НДІВ НАПрНУ, «Лазурит-Поліграф», 2008. – 206 с.
4. Дроб'язко В. С. Охорона баз даних: міжнародні, регіональні, національні аспекти : монографія / В. С. Дроб'язко. – К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2008. – 132 с.
5. Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування : монографія / кол. авторів; за заг. ред. д.ю.н. Орлюк О. П. – К. : ТОВ «Лазурит-Поліграф», 2009. – 242 с.
6. Захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Г. О. Швець, П. В. Солошенко, С. А. Петренко. – Маріуполь: вид-во «ПДТУ», 2012. – 215 с.
7. Коваль І. Ф. Защита прав интеллектуальной собственности: учеб. пособ. / И. Ф. Коваль; под. общ. ред. Е. П. Орлюк. – К.: ТОВ “Лазурит - Поліграф”, 2010. – 300 с.
8. Коваль А. М. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав: теорія і практика / А. М. Коваль. – К. : Юстініан, 2005. – 320 с.

9. Кузнєцова Н.С., Кохановська О.В. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності в Україні // Н.С. Кузнєцова, О.В. Кохановська // Право України. – 2011. – № 3. – С. 21 – 29.
10. Личенко І. О. Адміністративно-деліктні аспекти захисту права власності / І.О. Личенко. – Львів: ЗУКЦ, 2011. – 215 с.

3. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.
2. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: навч. посібник, вид. 2-ге / І. І. Дахно. – К. : ЦНЛ, 2006. – 278 с.
3. Доріс Лонг, Патріція Рей, Жаров В. О. та ін. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник / Кол. авт. – К. : «К.І.С.», 2007. – 448 с.
4. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посібник / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
5. Дронь М. М. Правовий захист інтелектуальної власності вищого закладу освіти : Навч. посіб. для студ. вузів / М. М. Дронь, О. М. Нікіфорова; Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2000. – 103 с.
6. Законодавство Європейського союзу та держав-членів Європейського союзу у сфері інтелектуальної власності / за заг. ред. О.П. Орлюк. – К. : НДІВ НАПрНУ, «Лазурит-Поліграф», 2010. – 262 с.
7. Коваль І. Ф. Защита прав интеллектуальной собственности: учеб. пособ. / И. Ф. Коваль; под. общ. ред. Е. Орлюк. – К.: ТОВ «Лазурит – Поліграф», 2010. – 300 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. – 2-ге вид., перероб і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2006. Т. I. – 1080 с., Т. II. – 1088 с.
9. Право інтелектуальної власності. Академічний курс : Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
10. Право інтелектуальної власності: Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За заг. ред. В.М. Паладія, Н.М. Мироненко, В.О. Жарова. – К. : Парламентське видавництво, 2006. – 432 с.
11. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Загальна частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. – 3-тє вид., переоб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2010 – 976 с.

4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Інтелектуальна власність як результат інтелектуальної, творчої діяльності.
2. Предмет та система інтелектуальної власності як галузі права.
3. Співвідношення права власності та права інтелектуальної власності.
4. Юридична природа прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності.
5. Джерела права інтелектуальної власності.
6. Вторинні суб'єкти права інтелектуальної власності та їх види.
7. Загальна характеристика первинних суб'єктів права інтелектуальної власності.
8. Об'єкти права інтелектуальної власності: поняття та види
9. Зміст права інтелектуальної власності.
10. Загальна характеристика особистих немайнових прав інтелектуальної власності.
11. Загальна характеристика майнових прав інтелектуальної власності.
12. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності та її структура.
13. Етапи розвитку правової охорони авторського права в Україні та їх характеристика.
14. Історія становлення правової охорони авторського права у різних правових системах.
15. Поняття авторського права. Об'єктивне та суб'єктивне авторське право.
16. Об'єкти авторського права та їх види. Співвідношення поняття «об'єкт авторського права» та «твір».
17. Умови надання охорони об'єктам авторського права.
18. Особливості набуття правової охорони похідних творів та баз даних.
19. Характеристика прав інтелектуальної власності перекладача та укладача.
20. Виникнення і здійснення авторського права, межі його чинності.
21. Об'єкти, на які не поширюється авторське право.
22. Зміст права на недоторканість та цілісність твору та права на переробку твору.
23. Суб'єкти авторського права та їх класифікація.
24. Права інтелектуальної власності, що належать автору та його спадкоємцям.
25. Юридичні особи як суб'єкти авторського права.
26. Роботодавець як суб'єкт авторського права.
27. Співавторство.

- 28.Зміст право на авторське ім'я та право авторства. Правові наслідки оприлюднення твору під псевдонімом.
- 29.Зміст права на оприлюднення твору та правові наслідки його реалізації.
- 30.Майнові права автора.
- 31.Виключне право на використання твору та способи його реалізації.
- 32.Право слідування.
- 33.Строки охорони авторських прав та правові наслідки закінчення чинності майнових авторських прав.
- 34.Договори по розпорядженню майновими правами на об'єкти авторського права
- 35.Обмеження майнових авторських прав.
- 36.Міжнародно-правові акти як джерела авторського права та суміжних прав.
- 37.Поняття суміжних прав та їх об'єктів.
- 38.Правова охорона прав виконавців.
- 39.Правова охорона прав виробників фонограм і відеограм.
- 40.Правова охорона прав організацій мовлення.
- 41.Строк чинності суміжних прав.
- 42.Способи цивільно-правового захисту авторського права і суміжних прав.
- 43.Відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав.
- 44.Предмет та принципи патентного права.
- 45.Винахід як об'єкт охорони патентного права.
- 46.Корисна модель як об'єкт охорони патентного права.
- 47.Промисловий зразок як об'єкт охорони патентного права.
- 48.Суб'єкти патентного права та їх класифікація.
- 49.Джерела патентного права.
- 50.Набуття права інтелектуальної власності на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.
- 51.Майнові права на об'єкти патентного права
- 52.Строк чинності патентного права.
- 53.Право попереднього користувача.
- 54.Правова природа патенту
- 55.Характеристика Паризької конвенції про охорону промислової власності 1883р.
- 56.Примусова ліцензія: поняття, підстави видачі.
- 57.Форми та способи захисту прав авторів та патентовласників на об'єкти патентного права.
- 58.Поняття та умови охороноздатності комерційного найменування.

59. Майнові права на комерційне найменування.
60. Поняття, функцій та види торговельних марок.
61. Умови надання правової охорони торговельним маркам.
62. Суб'єкти права на торговельні марки.
63. Майнові права на торговельні марки.
64. Право попереднього користувача на торговельну марку.
65. Припинення та визнання недійсним свідоцтва на торговельну марку.
66. Поняття географічного зазначення.
67. Реєстрація географічного зазначення. Співвідношення географічного зазначення та торговельної марки.
68. Майнові права на географічне зазначення та особливості їх реалізації.
69. Суб'єкти права на географічне зазначення.
70. Наукове відкриття як об'єкт правової охорони.
71. Поняття та критерії охороноздатності раціоналізаторської пропозиції.
72. Зміст прав на раціоналізаторську пропозицію
73. Право інтелектуальної власності на сорти рослин та породи тварин: загальна характеристика.
74. Критерії охороноздатності сорту рослин та породи тварин.
75. Суб'єкта права інтелектуальної власності на сорт рослин та породи тварин.
76. Порядок захисту прав інтелектуальної власності на сорт рослин та породи тварин.
77. Співвідношення винаходу та промислового зразку як об'єктів правової охорони.
78. Поняття та критерії охороноздатності топографій інтегральних мікросхем.
79. Суб'єкти права інтелектуальної власності на топографії інтегральних мікросхем та їх права
80. Поняття та ознаки комерційної таємниці як об'єкту правової охорони.
81. Співвідношення комерційної таємниці та «ноу-хау».
82. Об'єкти та суб'єкти комерційної таємниці.
83. Захист прав на торговельну марку.
84. Характеристика авторського договору та його види
85. Поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності.
86. Форма договорів у сфері інтелектуальної власності та їх державна реєстрація.
87. Характеристика ліцензійного договору.

88. Характеристика договорів про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
89. Договори про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
90. Поняття та предмет договору комерційної концесії.
91. Особливості змісту договору комерційної концесії.
92. Міжнародна охорона та захист прав інтелектуальної власності.
93. Міжнародна система охорони прав інтелектуальної власності.
94. Захист права інтелектуальної власності в рамках Угоди про торговельні аспекти інтелектуальної власності.
95. Європейське законодавство з питань правової охорони інтелектуальної власності.
96. Європейське законодавство з питань захисту прав інтелектуальної власності